

DELO

TRST 30. aprila 1994 - Leto XLVI. - Štev. 4 - Petnajstdnevnik - Quindicinale - Abb. postale - Gruppo II-B/70% - 700 lir

Direktor ALBIN Škerk - Ureja uredniški odbor - Odgovarja FERDI ZIDAR - Uredništvo in uprava: Trst, Ulica S. Spiridione 7 - Telefon (040) 366833
Dopisništvo v Gorici: Ulica Locchi 2, tel. (0481) 84436 - Poštni tekoči račun 14454342 - Letna naročnina 12.000 lir - Tisk in fotostavek GRAPHART - tel. (040) 772151

1. MAJ ZA OBRAMBO DELA IN MIRU

Izjava ob izvolitvi

Na začetku novega parlamentarnega obdobja, v vse bolj zaskrbljujočih časih, se želim najprej zahvaliti vsem volilcem, ki so mi zaupali z izredno visokim konsenzom. Še posebno velja poudariti, da tako del tržaške pokrajine kot goriška v celoti, vključeni v na novo načrtanem

senatnem okrožju, sta mi omogočili da sem, na tem območju, med vsemi štirimi kandidati dobil največ glasov. To mi daje močno legitimnost s strani Italijanov in Slovencev, ki si prizadevajo predvsem za sožitje, obmejno sodelovanje in razvoj. Glede Slovencev, ki so prvič v povojni zgodovini, ne glede na politično pripadnost, skupno glasovali na Tržaškem, Goriškem in v Benečiji za enega in istega kandidata me še posebej zavezuje, da sem in bom kot senator izraz vseh Slovencev v Italiji. V bližnji bodočnosti, pa tudi za naprej, naj bo to znamenje, da različne slovenske politične identitete ne ovirajo možnosti skupnega nastopa ob ključnih trenutkih našega družbenopolitičnega življenja.

Sen. Darko Bratina

Za širok demokratski tabor

Vprašanje je, če je bil volilni poraz predvidljiv ali ne! Nekateri trdijo, da je bil skoraj napovedan, saj je bilo nemogoče pričakovati, da bo doživela poraz tako široka volilna koalicija, kakršna so oblikovali tokrat na desnici. Upoštevati je treba namreč, da zahtevajo volilna pravila novega večinskega sistema najširšo možno volilno povezavo oziroma tako široko volilno koalicijo, da bo sposobna zbrati več glasov kot konkurenčne. Najširšo so tokrat oblikovali na desni in zmagali: s samo 43% glasov je zavezništvo Forza Italia, Alleanze nazionale in Severne lige dobilo solidno večino poslancev. Progresisti, Ljudska stranka in Segnjev Pakt ter druge manjše formacije so dosegli skupaj 57%, vendar so nastopili ločeni. Večina italijanskih volilcev torej NI glasovala na desno, večina je glasovala za Progresiste, za Ljudsko stranko in Segnija. A zmagala je desnica, ker je nastopila združeno, v volilni povezavi...

Levica se je predstavila tokrat končno združena - na listi Progresistov, a v večinskem sistemu to ne zadostuje. Še pred volilnimi izbirami smo tudi na tem našem časopisu poudarili, da je nujna povezava levic z Ljudsko stranko, nekako po

vzorcu tržaških občinskih volitev, ko je zmagala "koalicija Illy". Do tako široke povezave pa je prišlo tokrat edino za Magrisovo kandidaturo za senat, ki je bila zaradi tega uspešna.

Povsod drugje v deželi in državi smo Progresisti nastopili sami in beležili pravzaprav soliden uspeh, a smo kljub relativno dobremu "individualnemu" uspehu izgubili volitve in bomo očitno še naprej v opoziciji. Eden osnovnih naukov, ki jih gre poudariti iz te preizkušnje, je ta, da moramo na levi v Italiji temeljiteje osvojiti pravo voljo po zmagi in po vladni odgovornosti. Ne gre za to, da bi se zdaj plašili zmage. Gre za to, da osvojimo težko ovrgljivo resnico, da se moramo za zmago sporazumeti s tako imenovanim centrom; gre za to, da priznamo sebi in drugim, da levica sama s svojimi čistimi levičarskimi programi ne more računati na večino; gre za to torej, da uveljavimo tezo, da je volilni in programski sporazum s t.i. centrom najbolj napredna koalicija, ki se lahko kandidira za zmago in vladanje v državi.

Morda je vse to res povedano preveč brutalno, a vendar se nam zdi realni-

Nadaljevanje na str. 4

Slika: Tatjana Cuk

1. MAJ 1994 LJUDSKI PRAZNIK V KRIŽU

NEDELJA, 1 MAJA
od 9. ure do 23. ure

ob 18. uri bosta pozdravila

prvomajsko kosilo
godba na pihala
dobro založeni kioski
glasba in ples

GIORGIO DEPANGHER
Devinsko-Nabrežinski župan
in
Senator DARKO BRATINA

25. april: 50-letnica osvoboditve

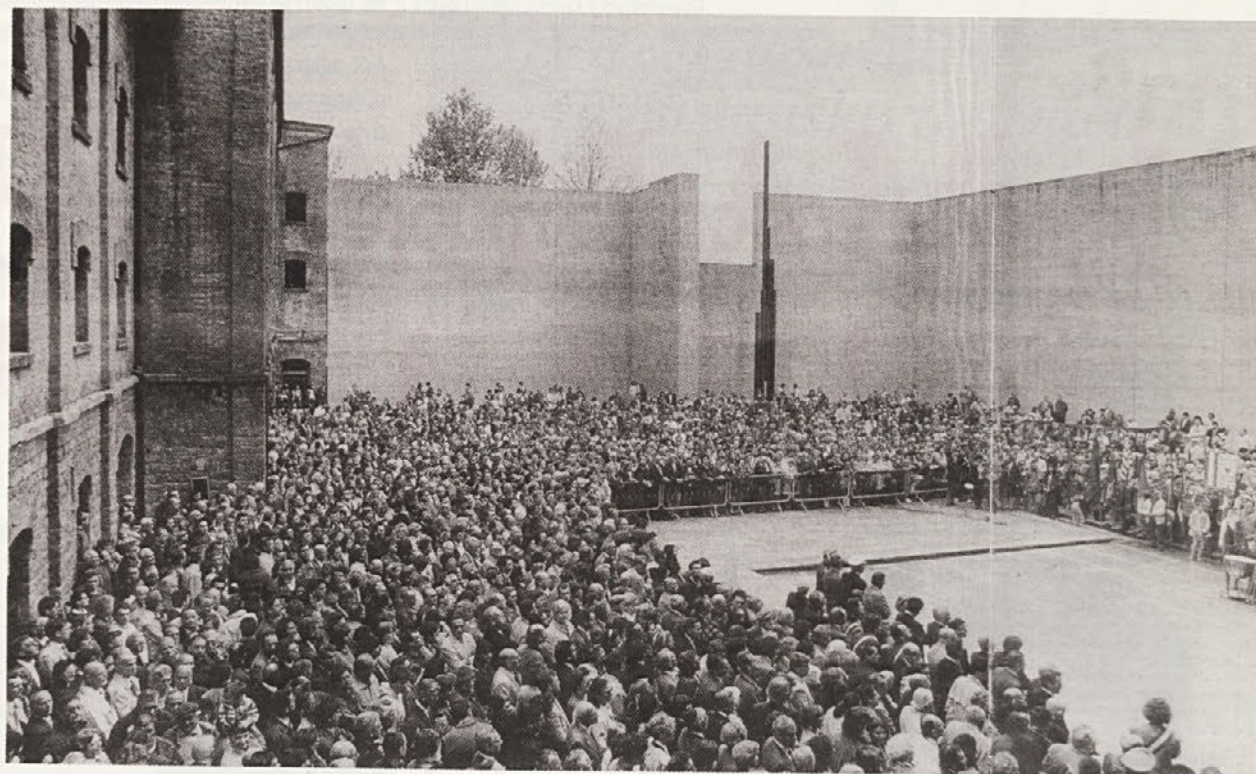
*Govor zgoniške
županje Blažinove
v Rižarni*

Najprej bi rada pozdravila vse udeležence današnje manifestacije ter vse tiste, ki se bodo danes popoldne udeležili množične manifestacije, ki jo v Milanu prireja Vsedržavno združenje partizanov. Že dolgo let ne pomnim, da bi se o 25. aprilu in o vsem, kar je s tem datumom povezano toliko govorilo. V zadnjih tednih lahko sledimo vsakodnevnim na to tematiko, v vseh časopisih beremo članke, izjave, razmišljanja, po šolah prirejajo predavanja, razstave in še marsikaj bi lahko naštevali. V trenutku, ko so nekatere sile želele omalovaževati vrednote in pridobitve osvobodilnega gibanja, v trenutku, ko hočejo nekateri zbrisati zgodovinski spomin ter na novo napisati zgodovino in vse tiste dogodke v drugi svetovni vojni, ki so prizadele toliko gorja italijanskemu ljudstvu, se je med prebivalstvom dvignil ogorčen val protesta in neka nova antifašistična zavest. Dosežen je bil skratka obratni učinek. Je bilo res potrebno, da pridemo do takih ekstremov, zato, da množično prisostvujemo proslavam osvoboditve, zato, da izpričamo navezanost na tiste vrednote, na podlagi katerih je bila napisana italijanska ustava. Dogodki zadnjih tednov to potrjujejo.

Če so bile doslej proslave osvoboditve ali sorodne manifestacije večkrat samo ritualne in retorične, na katere je bilo težko privabiti mlajše generacije, zadobivajo danes povsem nov pomen in nove vsebine. Ponovno je treba stopiti v prve vrste zato, da se ohranijo vse tiste demokratične pridobitve, ki izhajajo iz zmage nad nacifašizmom. Marsikdo tudi med tistimi, ki so bili po zadnjih volitvah izvoljeni kot predstavniki republiških institucij, želi rehabilitirati mračno obdobje fašizma, ali vsaj nekatere takratne poteze. Drugi spet hočejo postaviti nas na isto raven žrtve fašističnega nasilja in njegove izvajalce. Tretji pa se pripravljajo za korenite spremembe italijanske ustave. Apel, ki se danes širi po vsej državi, da je treba čuvati in ohranjati zgodovinski spomin, ne sme mimo nas. Prav gotovo so ti naši kraji še posebej občutljivi na to problematiko. Tukajšnji prebivalci, katerih sestavni del smo Slovenci, ne moremo pozabiti na nasilje, na grozote, ki nam jih je prizadejal fašistični režim. In Rižarna je mogoče eden izmed najbolj otipljivih dokazov, kaj je pomenil fašizem.

Seveda ne gre samo za ohranjanje spomina; gre za veliko več. Naši naporji morajo biti usmerjeni v utrditev nakaterih temeljnih človeških vrednot v današnji družbeni stvarnosti. Svoboda, demokracija, strpnost, sožitje, spoštovanje različnega - to niso prazne besede, to so vrednote, za katere so številni darovali svoja življenja. To so vrednote, ki so danes vse preveč pozabljene in teptane in katerih se morajo prilastiti tudi mlajše generacije. V današnji družbi se žal vedno bolj uveljavljajo nove oblike liberalizma, utrjuje se egoizem in individualizem. Merila za ocenjevanje posameznika so se bistveno spremenila in temeljijo samo na ekonomskem in poslovnem uspehu.

Velika množica ljudi na svečanosti v tržaški Rižarni

Vsak izmed nas bi se moral globoko zamisliti ob teh pojavih; skrbi me, ker opažam, da se ta miselnost širi. Upam, da ima današnja družba v sebi tudi bolj pozitivne naboje in da jih bo znala v bodoče boljše izkoristiti. In to še toliko bolj v sedanji situaciji, ki jo označujeta huda gospodarska kriza in naraščajoča brezposelnost, kar ustvarja nove družbene napetosti, nove revščine in nove oblike emarginacije.

Ko se danes tu v Rižarni spominjamo na krutost, na nasilje v drugi svetovni vojni, ne moremo mimo tega, kar se dogaja v naši bližini, v državah bivše Jugoslavije. Kdo izmed vas, ki ste sodelovali v osvobodilnem gibanju, si je ob osvoboditvi leta 1945 predstavljal, da bi lahko tam spet divjala vojna vihra? In to med pripadniki narodov, ki so se z ramo ob rami borili proti okupatorju. In kljub temu imam občutek, da vsi skupaj nekam mlačno spremljamo prizore nasilja nad otroci, nad ženskami, nedolžniki. Kot da bi se na te prizore nasilja tako navadili, da nas ne več presunijo. Ali se predramimo iz mlačnosti samo takrat, ko se smrt neposredno pojavi v naši sredi, kot se je zgodilo z umorom Saše Ota, Luchette,

D'Angela ter kasneje Mirana Hrovatina? Vsekakor je potrebna večja odločnost in tudi večja humanost, da pride do prenehanja vojnega stanja, ali vsaj, da se prispeva k lajšanju bolečin tisočim nedolžnim žrtvam.

Letošnje svečanosti ob 25. aprilu pa žal obeležujejo še drugi zaskrbljujoči faktorji. Ob novem političnem položaju znotraj države so spet na pogoju tiste iredentistične sile, ki bi rade na tem našem občutljivem teritoriju spet ustvarjale napeto ozračje; upali smo, da je to že mimo, saj nam je uspelo utrditi zgledno sodelovanje ter kvalitetne gospodarske stike med Italijo in Slovenijo ter še posebej znotraj Dežele Furlanije Julijske krajine. Danes se vse to spet postavlja pod vprašaj. Govori se o izničenju Osimskega sporazuma, osporava se sprejetje Slovenije v Evropsko skupnost, nekateri celo strašijo z revizijo slovenske-italijanske meje. In to ne prihaja s strani osamljenih prenapetih, ampak s strani izvoljenih poslancev, ki bodo jutri tvorili vladno večino. Komu koristi taka zunanja politika? Če bodo taka stališča prevladala tudi v vladni koaliciji, se bomo vrnil krepko nazaj, ta teritorij bo potisnjen ponovno v emarginirani po-

ložaj, brez možnosti povezovanja z zaledjem, brez razvojnih perspektiv. Obe zainteresirani državi soglašata, da je potrebna revizija Osimskih dogovorov, kot je tudi potrebno konkretno uresničevanje vseh dispozicij sporazuma. Med te spada tudi uzakonitev pravic slovenske narodnostne skupnosti v Italiji. Vendar, tako kot je že potekalo v zadnjem obdobju z delom nekaterih mešanih komisij, se morajo ti problemi reševati vzajemno ter v dogovoru med obema partnerjema. Nikakor pa ne z kazanjem mišic na eni strani.

Današnja proslava ob tem tragičnem obeležju sega zato globlje v nas. Boli nas in skrbi vse to, kar se dogaja okrog nas. In vendar se ne smemo predajati malodušju. Zaupati moramo v tiste pozitivne elemente posameznika in skupnosti, ki so prispevali, da smo se znali v najtemnejših dneh zgodovine postaviti na pravilno stran.

Prepričana sem, da bomo znali tudi v prihodnosti z odločilnim prispevkom mlajših generacij premostiti to krizno obdobje. Ne smemo dovoliti, da bi se kolo zgodovine obrnilo nazaj.

Vsedržavna DSL o pomenu 25. aprila

Globoke korenine Italije segajo v 25. april 1945. Vrednost demokracije, smisel rojstva Republike sta zaobjeta v tistem datumu.

Danes ta datum pridobi poseben pomen: v prehodu iz prve v drugo Republiko marsikdo čuti nevarnost, da se porazgubijo pridobitve, ki so bile dosežene leta nazaj.

Svoboda mišljenja, svoboda organiziranja in širjenja idej sodijo med temeljne vrednote naše Republike. V dobi fašizma so bile te vrednote teptane.

Tudi zaradi tega smo demokratije in protifašisti. Fašizem je predstavljal tragedijo, ker je uničil nasprotnike, ker je preganjal Jude,

ker je porinil državo v vojno, ker nas je privedel, da smo se med seboj zasovražili, ker nas je prisilil v smrt, ker je prisilil - in tega ne gre pozabiti - veliko mladih, da so se borili za osvoboditev proti nemškemu okupatorju.

Žrtev je bilo ogromno, na eni in drugi strani, spoštovati moramo bolečine in trpljenja vseh.

Zgodovina je pa vendar zgodovina in od nas zahteva, da razumemo razloge dogodkov.

Danes nismo mi, ki postavljamo v dvom spravo, ki se je že začela, ampak kdor postavlja na isto raven tiste, ki so odvzeli svobodo in tiste, ki so se

borili in so padli zato, da so jo ponovno vzpostavili.

Fini danes lahko svobodno izjavi, da je bil Mussolini največji statist stoletja, toda drugi, so v njegovem času plačali z življenjem, ker so govorili stvari, ki načelniku fašizma niso bile všeč.

To je razlika med demokracijo in fašizmom: ta in samo ta mora biti pomen, ki ga moramo pripisati 25. aprilu.

Ta datum ne sme odpirati starih ran, temveč mora potrditi neizpodbitnost dejstva, da je demokracija v Italiji edino področje, na katerem lahko bijemo politično bitko za prenovo naše države.

Pol milijona ljudi na manifestaciji v Milanu

Tistim, ki so bili v Milanu bo predvsem ostala v spominu neverjetna prisotnost mladih. Njihove pesmi, njihovi zlogani, njihovo veselje pod razprtimi dežniki so živ dokaz, da predajamo naše vrednote, naša upanja v generacijo, ki se ne čuti poražena, ki ima v sebi voljo in željo nadaljevati na poti, ki jo je nakazala tista generacija, ki je pred 50. leti zmagovito premagala fašizem.

Dviganje prahu ali iredentistične fantazije?

Dve izmed treh strank nove večine v italijanskem parlamentu sta zavzeli zaskrbljujoča negativna stališča do odnosov s Slovenijo in Hrvaško in nekateri njihovi predstavniki so celo odprli problem meja, ki jih je bil dokončno zakoličil Osimski sporazum.

Nas, ki živimo ob meji in torej na področju, ki je izredno občutljivo za taka stališča, vse to nujno globoko zaskrblja. Vendar pa nam morda okoliščine vendar dopuščajo, da nismo preveč pesimisti.

Nekaj političnih bedakov, pa čeprav novepečenih članov nove desničarske večine, vendarle še ni v stanju določati državne zunanje politike. Ne pozabimo namreč, da je v gospodarski izmenjavi s Slovenijo zainteresiranih veliko italijanskih podjetij (in še več jih bo verjetno v obnovi Hrvaške, čim bo vojna mimo). Težko si pa predstavljamo, da bi se šibitev ekonomskih odnosov komu izplačala, če izvzamemo le tradicionalne lokalne šovinistične - predvsem le strankarske - interese. Ekonomski krogi, ki gledajo na vzhod, so se izkazali zadnja leta kot precej aktivni, saj so zavzeli in neutralizirali desničarsko trdnjavo, ki jo je predstavljal "Il Piccolo" in bistveno doprinesel k zmagi Illyja. To pa prav zato, da ne bi

desničarski Trst preveč motil poslov z vzhodnimi sosedi. Pri teh poslih pa niso zainteresirana le podjetja v deželni, ampak predvsem v državnem merilu.

Desničarjem so prižgali rdečo luč tudi Južnotirolci (in za njimi sta Nemčija in Avstrija), ki so že namignili, da bi odprtje problema meje v Istri nujno odprlo tudi problem meje na Brennerju.

Nemogoče si je predstavljati, da bi italijanska vsedržavna javnost, ki jo problemi istrskih beguncev nikoli niso zanimali, bila pripravljena tvegati izolacijo napram Evropi zaradi demagoških gesel iz desničarske ropotarnice.

Ne smemo tudi pozabiti bistvenega dejstva, do so desničarji dobili parlamentarno večino le na podlagi novega volilnega sistema, a da jih je podprlo le 43% volilcev, 57% pa se je izrazilo proti njim. To se pravi, da sloni njihova oblast na zelo trhljih nogah in da morajo že sedaj računati, da je pri prihodnjih volitvah ne bodo ohranili, če ne bodo razširili, konsenza proti zmerni sredini, ki pa ni avantur nikoli odobravala. Pri naslednjih volitvah bi bilo dovolj, da levica in center nastopata skupaj, lahko bi celo izgubila nekaj glasov, pa bi bila desnica potisnjena v opozicijo. Ekstremne pozicije desnice pa avtomatično zblizujejo center in levico.

Novi sistem bi moral torej nujno siliti zmagovalce k zmernosti in previdnosti in k stalnemu iskanju širokega konsenza. Prav zaradi tega so verjetno mislovci že po nekaj dneh preklicali izjave svojih prenapetežev. Ni izključiti tudi, da ne bo zaradi te logike prišlo prej ali slej do razdorov in razkolov na skrajni desni.

Obstajajo pa tudi drugi aspekti problema. Vtis je, da je v ozadju nekaterih ponavljajočih se nestrpnih potez prejšnjih (in ki jih zaznamo tudi v liniji tržaškega "Il Piccolo") taktika, da se z dviganjem problema Osimskega sporazuma izvaja pritisk na Slovenijo in Hrvaško, ne zato da bi spreminjali meje, niti zato da bi

DSL je priredila zanimiv posvet o vprašanju vzhodne meje. Evropska poslanka Giorgio Rossetti in Roberto Guillo sta ugotavljala, da so polemike o Osimu sad politične spekulacije a tudi velike dezinformacije, ki vlada v Italiji. Vzpostavila sta potrebo po strokovnem in objektivnem informiranju, da ne bodo nacionalisti in fašisti še dalje izkoriščali to situacijo v lastne namene.

kaj pridobili beguncem ali italijanski manjšini, marveč le zato da bi izsilili kake ugodnejše pogoje za italijanska podjetja, banke ali zavarovalnice, ki bi rade prodrle na slovensko in hrvaško tržišče, kjer so Avstrijci in Nemci že zasedli boljše pozicije.

Take operacije - čeprav nepoš-

tene - so v mednarodnih odnosih na dnevnem redu. So pa tudi zelo riskantne. Če bi šel pritisk predaleč, bi se Slovenija lahko povsem zaprla ali predala v še tesnejši objem Nemcem, ki bi se seveda prav radi ponudili kot zaščitniki. Še posebno tvegano je, če se v take igre spušča Italija danes, ko je v tako konfuznem stanju, da nihče nima dovolj trdnosti v rokah vajeti, da bi brez hujše nevarnosti izkoriščal "koristna budala" skrajne desnice za svoje ekonomske interese. Nevarno je, da se v lokalnem merilu povzročijo težko popravljive škode na tej in na oni strani meje.

V taki atmosferi izpade še bolj dvoumna in torej obsojena na propad, zamisel o istrski "evroregiji", ki zgleda tako pri srcu nekaterim italijanskim krogom, kajti v dvignjenem oblaku prahu jo je res težko razločiti od iredentističnih fantazij.

Včlani se v DSL:

- Pomembna komponenta Progresistov
- Prostor politične dejavnosti
- Jamstvo za italijansko demokracijo

Pokrajinsko srečanje italijanskih in slovenskih žensk DSL v Trstu

Najbolj nas straši občutek, da ne bi več razumele stvarnosti v kateri živimo.

Volilni izidi so nedvomno pomenili tudi hud psihološki udarec.

Prehod v drugo Republiko se najavlja kot izredno težka preizkušnja; čutimo, da so danes pomembe družbene in demokratične pridobitve v veliki nevarnosti. Straši in prizadene nas nerazsodnost določenih izjav, kot so bile zadnje izjave gospe Pivetti ali gospe Vasconove.

Splošnejše se bojimo naraščajočega egoizma, skrajnega individualizma, nestrpnosti, bojimo se "ekranskega uniformiranja", bojimo se nečloveških odnosov med ljudmi.

Za te in še mnoge druge razloge želimo reagirati. Ena izmed prvih želja je ta, da se srečamo med ženskami, ki pripadamo isti

stranki, torej med ženskami s katerimi delimo vrednote, občutke, upanja in tudi bojazni.

Srečanje slovenskih in italijanskih žensk Demokratične stranke levice postane lahko zelo dragocen in bogat dogodek.

Potrebujemo izmenjavo, potrebujemo naš prostor in čas, da analiziramo neuspehe, predvsem pa, da skupno načrtujemo našo vlogo v novih razmerah.

Naš specifični doprinos je v tem trenutku bistven.

Srečanje pa je lahko izjemna priložnost še zlasti za nas Slovenke. Tudi znotraj slovenske manjšine je zaznavna težnja po velikih spremembah: v organiziranosti, v vsebinah in oblikah nastopanja, v demokratizaciji našega življenja.

Teža žensk pri izoblikovanju manjšinske politike - da o odločanju sploh ne govorimo - pa

je nadvse nerazpoznavna, kljub temu, da je med njimi veliko kompetenc, odgovornega udeleževanja, sposobnosti in delavnosti.

Mislimo, da je koristno, da se srečamo, da si izmenjamo mnenja tudi o najbolj perečih vprašanjih naše manjšine.

Prepričane smo, da s konstruktivnimi stališči in predlogi lahko samo obogatimo razpravo znotraj našega prostora, ki je večkrat prepoln zgubljenih in praznih besed.

Samo če bomo razvijale ideje in načrte, bomo lahko aktivneje soodločale.

Zato srečajmo se, z nasmehom in zaupanjem, da ta svet lahko razumemo in če se ne bomo same umaknile lahko tudi prispevamo k njegovemu spreminjanju.

Tamara, Nives, Anamarija

DEMOKRATICA STRANKA LEVICE
TRZASKA FEDERACIJA

Italijanskim in slovenskim ženskam DSL

Draga tovarišica,

volilni izidi in nov politični položaj v Italiji dokazujejo, da se moramo ženske ponovno angažirati za zaščito pridobitev in pravic, ki smo jih v preteklosti dosegli z velikimi napor.

Samo razvijanje novih idej in pobud nam bo lahko zagotovilo izražanje in nadaljnjo rast.

Ženske DSL, ki smo skupaj z ženskami drugih političnih strank in združenj ustanovile Konvencijo naprednih žensk, imamo že nekatere ideje in načrte.

Všeč bi nam bilo, če bi se lahko z našimi idejami soočale s čimvečjim številom italijanskih in slovenskih žensk in tako zbrale nove spodbude, nove predloge, nove energije.

Zato te toplo vabimo na

POKRAJINSKO SREČANJE

italijanskih in slovenskih žensk DSL v Trstu
ki bo v petek, 6. maja ob 20. uri v Domu Brdina na Opčinah

Prisrčen pozdrav

za ženske DSL v Trstu
(Perla LUSA, Nives KOŠUTA)

PS.: Za tiste, ki ne poznajo sedeža DSL na Opčinah je zbirališče pred opensko cerkvijo na Proseški ulici. Spomnimo vas, da se redno srečujemo vsak četrtek ob 18. uri na tržaški federaciji DSL v ul. S. Spiridione 7, v Trstu.

Porazi, zgodbe in izbire

Ne pripovedujmo si, da si v zadnjih letih velika večina državljanov Republike Italije želi sprememb celo korenitih sprememb in n o v e g a. Zdi se mi prav nasprotno: v teh časih krize in negotovosti si mnogi želimo, da bi ne izgubili, tega kar imamo (mislim na standard vsakdanjega življenja, občutek osebne varnosti, odraščanja otrok brez velikih odrekaj, ali na ure v dnevu, s katerimi sam razpolagaš, in jih potem lahko daješ tudi za naporno delo in uspešno kariero). Velika večina tistih sedem desetih prebivalcev Italije, ki živimo zelo ali nekaj nad mejo revščine ni prav nič pripravljena deliti svojega imetja, svojega časa in svojih priložnosti z drugimi, že z "manj uspešnimi" ne, sploh pa ne z revnimi in izrinjenimi, z diskriminiranimi priseljenci in osamljenimi begunci in z revnimi iz izkoriščenega tretjega sveta - vsaj ne toliko, da bi za to radikalno spremenili svoje življenje. Za obvarovanje svojih trenutnih interesov ali za premagovanje življenjske zbegnosti, nemoči, poraženosti, brezizhodnosti (vse ostalo v prihodnosti in v preteklosti pa je večkrat predaleč) so mnogi marsikdaj pripravljene sprejeti marsikaj: predati se "vodjem", odmisli ali pretirati osebo in skupno preteklost, pustiti druge na cedilu, poiskati si grešnega kozla, ali zanemariti to, čemur v Italiji rečemo loža-P2.

Nadaljevanje s 1. strani

Za širok tabor

stično in zaradi tega perspektivno. Konec koncev ne gre zgolj za strankarsko politično strategijo: ko govorimo o sporazumu med levico in centrom (v pomenu, ki ga imata ta dva pojma v italijanski politični terminologiji), govorimo o vsebinskem sporazumu na ekonomskem, družbenem in kulturnem področju, kakršen bi zagotavljal ne le ohranitev demokracije in socialnih pridobitev v Italiji, a bi jamčil njihov razvoj. Vsekakor bolje, kot ga bo sedaj desničarska vlada (če bo!), pa naj jo še tako naskakujemo iz opozicije...Taka politika tudi ne predpostavlja, da se kot levica odpovemo svoji istovetnosti in svojim programom. Nasprotno, bolj bodo naši programi poglobljeni, realistični in trezni, več bodo "tehtali" pri sporazumevanju s partnerji.

Tudi za našo manjšino so stvari precej jasne: naš položaj se utrjuje in razvija s koalicijami, kakršni sta Illyjeva na Tržaški občini in Travanutova na Deželi. Hitreje in učinkoviteje se za nas in sožitje najbrž ne da, saj nas je premalo, da bi bili kdaj lahko sami na oblasti... Koalicij, ki bi bile nam bolj naklonjene-seveda glede na dane splošne razmere - si res težko predstavljamo.

Zato je prav, da kot Slovenci aktivno prispevamo za oblikovanje širokega demokratičnega tabora, ki naj gre od leve do Ljudske stranke in še katere "sredinske" formacije. V Italiji je najbrž ta prava perspektiva; saj bo tudi sedanja desničarska naveza težko zdržala, kajti zdi se zelo raznolika in ne preveč trdno povezana. Nasprotno, zelo zrahljana je že na samem začetku in se zaradi nas lahko kar razruši.

Tudi trditve o revoltu proti korupciji in o zadevah po moralni prenovi se mi zdijo bolj zgodba, v kateri vsak zase v majhnem ve, koliko redno je plačeval davke, prijavljal vsako opravljeno in plačano delo, dajal ali sprejemal pod roko denar za usluge (dovoljenje, zdravniški poseg, delo, naročilo...). Mislim celo, da bi po tej poti mogel trenutno tihi politik Craxi kmalu uspešno kandidiral za predsedniško mesto.

Zgodba se mi zdi tudi, da gre volilna zmaga tistemu, ki spretno uporablja medije in spretno vodi volilno kampanijo. Volilci se niso odločali za Berlusconi le zato, ker so bili zapeljani in zaslepljeni. Saj stojimo pred preizkušnjo in težko se bomo zavestno in ne pod silo razmer odpovedali majhnim in velikim prednostim in možnostim, zlasti ko so alternative negotove in je drugačna kvaliteta življenja, npr. delitev vsakdanjega življenja s širšim krogom ljudi, prostovoljno neplačano delo, globlji medosebni odnosi, poštenost in zavzetost izven perspektive kariere in statusa - tako malo cenjeno blago.

Tudi trditve, da je tržno gospodarstvo vezano na liberalno - demokratični politični sistem in da sta drug drugemu potrebna, držijo le za nekatera zgodovinska obdobja in kraje in niso tako nujne, kot se to spet pripoveduje, odkar pada Berlinski zid.

A kot v vseh zgodbah, je tudi v teh marsikatera resnica. Stvarnost je vselej tako raznolika, protislovna, prizma in kaleidoskop, v katerem ima vsaka več strani, več pomenov in različne učinke. In vendar imajo stvari tudi svoj skupni koren, jedro, temelje in ta koren, ta izvor problemov tako se mi zdi, nam večkrat uhaja. Vidim ga v tem: v teh letih in mesecih se v Sloveniji in v Italiji, v Bosni in v svetu sredi raznovrstnih, kaotičnih in protislovnih dogajanj vendar v prvi vrsti oblikujejo novi red in novi zgodovinski bloki.

Tudi dogajanja okrog medijev in šole in potek parlamentarnih volitev doživljam predvsem kot del tega osnovnega procesa oblikovanja zgodovinskih blokov. Danes sta marsikje na pohodu desnica in agresivni ekonomski liberalizem in vendar ima v Evropi in na Zahodu pri večini ljudi vsak posameznik raznolike in protislovne interese, več vrst občutljivosti in različne vrednote: zakaj prihaja ta trenutek do izraza v večji meri eno, ko pa nas mnogo drugega in prav vse dalekosežne perspektive družijo s tistimi, ki danes imajo manj, po zahodnih meščanskih merilih manj od nas.

Iščimo torej predvsem temelje in jedra tega trenutka, a prav iskanje temeljev ne prenese poenostavljanja (to vem, pa čeprav ta zapis zveni tako poenostavljajoč): za odkrivanje korenin problemov potrebujemo tankočutnost in občutljivost, širino in dalekovidnost. A to iskanje je v sebi tudi neizprosno in zahteva veliko mero sodelovanja in strpnosti, poguma in potrpežljivosti, dogovarjanja in odpovedovanja in skupno postavitev nekaterih meja. V Trstu tem mejam in temu sodelovanju rečemo: spomin na žrtve Rižarne, 25. april, Mostarske žrtve, ali pa drugače tudi skupno spoštovanje sebe v Slataperju, Svevu in Kosovelu, in bolj vsakdanje tudi župan Illy in senator Magris, in enakopravno priznanje

Slovenije. Slovenci bi lahko rekli tudi France Prešeren in Ivan Cankar in Janez Evangelist Krek, 1. in 2. tržaški proces, Osvobodilna fronta.

Verjamem v možnost in nujnost sodelovanja temeljnih (zahodno) evropskih političnih kultur - liberalne, krščanske in marksistične, in v ustavodajno moč tega sodelovanja (v ustavodajni skupščini Republike Italije so v letih 1946 in 1947 hkrati zapisali o individuumu, o osebi in o delovnem človeku). Zato mislim, da se samo znotraj tega širokega sodelovanja lahko opredeljujemo tudi za ali proti federalizmu, za ali proti nacionalni državi, za ali proti predsedniški državi, sicer bodo te teme uporabljene le strumentalno in z nečistimi nameni. Samo tako sodelovanje bo vsakega tudi obvarovalo pred lastnim integralizmom (tem rečemo šovinizem, rasizem, fašizem, klerikalizem, stalinizem), pred lastnim nagnjenjem k nadvladi in nasilnemu obračunavanju (pri nas so to domobranstvo, fojbe, Kočevski rog, Goli otok).

Skušajmo ugotoviti, na kateri poti in na katerem križišču stojimo, in v današnjih izbirah ne iščemo idejne čistosti: morda je vendar večina v tej republiki in drugod v Evropi pripravljena občutiti tisti drugi del lastnega življenja, ki ga veže na večino človeštva, in varovati najnujnejše: 1. vsaj dosedanje stopnjo idejnega in kulturnega pluralizma in strpnosti, 2. v tržnem gospodarstvu nekaj od najosnovnejše zaščite naravnega okolja in skupne življenjske ravni - s pravico do temeljnega zdravstva, starostnega zavarovanja, šolanja, stanovanja za vse državljane, 3. notranjo ustavno legalnost, in 4. zunanjo neo-

Tovariši iz Opčin med dviganjem zastav

svajalno mednarodno konfrontacijo v okviru popuščanja kolonialnih odnosov. Morda pa je to razpotje že mimo. V Italiji bodo morda v zgodovinskem bloku, ki se v teh dneh razvija iz volilne naveze okrog Berlusconi, eni bolj skrbeli za rast izkjučno kapitalističnih profitov, drugi s trdo roko za javni red (z ministrstvi za notranje zadeve in za šolstvo in celo za zunanje zadeve), tretji bolj za upravo države.

Zato je morda za nas državljane Italije že čas, da razmišljamo tudi o tem, kako bomo vodili antifašistični odpor - mnogi med kolegi, prijatelji in znanci mi spet pravijo, da vendar nismo še tako daleč. To poslušam že nekaj let, vse od vojne v Zlatu, in mislim prav nasprotno in da je tudi za državljane Evropske Unije temeljno naslednje vprašanje: kdaj in kako so v nekdanji skupni Jugoslaviji stopili preko mej, za katero se je

prostor mirnega dogovarjanja zožil in pripeljal v vojno tudi in prav tiste ljudi, zlasti v Bosni, ki si zase nikdar niso mogli predstavljati, da bodo vanjo potegnili ali da bodo celo vanjo stopili. Za Italijo mislim, da te razdalje še nismo povsem prekoračili, sem pa prepričana, da stopamo po poti, ki pelje v katastrofo (v leta do 1943), in da razpotij ni več veliko.

To sem zapisala do 12. aprila. Eno dobro berilo za te dni: Marc Bloch, L'étrange défaite (v it. La strana disfatta), napisano 1940, objavljeno 1957. Bil je zgodovinar, ustanovil je francosko revijo "Annales". V letu 1940 se je spraševal, zakaj je Francija tako naglo klonila pod napadom nacistične Nemčije. Rokopis je zapustil nekaterim prijateljem, ustrelili so ga nacistični okupatorji v juniju 1944. Zgodovina se ne ponavlja, se pa nadaljuje.

MARTA IVAŠIČ

SEKCIJA DSL - OPČINE - BANI

12. junija bomo poklicani, da izvolimo nov Evropski Parlament. Volitve bodo potekale v trenutku velike nejasnosti, ko se upanja v združeno Evropo brez meja in sporov oddaljujejo.

Da bi osvetlili številna vprašanja vas vabimo na javno srečanje na temo

EVROPA DANES: PROBLEMI IN PERSPEKTIVE

ki bo

v sredo, 11. maja 1994, ob 20. uri
v Domu Brdina

Proseška ulica 107 (Trg Brdina), Opčine

Prisoten bo evroparlamentarec

posl. GIORGIO ROSSETTI